SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 246. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, DECEMBER 27, 1991. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 27-го ГРУДНЯ 1991. Ч. 246. РІК XCVIII.

## СПІВДРУЖНІСТЬ НЕ Є ДЕРЖАВОЮ

Київ (УНІАР). — Повернувшись з Алма-Ати у неділю, 22-го грудня, Президент України Леонід Кравчук заявив: „Ми чітко і ясно зазначили, що нове утворення не є державою і не є наддержавою. Воно є Співдружністю Незалежних Держав. Держави, об'єдналися, щоб у тих проблемах, які є спільними, творити разом і розв'язувати ті спільні проблеми, які ми не можемо сьогодні розв'язати".

Цю заяву підтвердив публічно Боріс Єльцин і дев'ять інших голів держав.

## Передають компартійні видавництва

Київ (УНІАР). — Під юрисдикцію Державного Комітету Видавництв України передається 18 колишніх партійних видавництв. Згідно з постановою Уряду республіки видавництва передаватимуться разом з основними виробничими фондами, усіма виробничими, службовими, складськими, допоміжними приміщеннями, об'єктами соціяльно-культурного призначення, транспортом тощо.

Серед друкарських підприємств, що переходять **під державне підпорядкування, є такі великі комплекси як „Радянська Україна", „Київська Правда" у Києві, „Вільна Україна" у Львові, „Харків" „Таврида" у Симферополі, „Закарпаття" в Ужгороді, „Зоря" у Дніпропетровському. Редакції періодичних видань, що входять до складу колишніх партійних видань, у майбутньому свою діяльність проводитимуть на підставі угод, підписаних згідно з вимогами діючого законодавства.**

## Плянують перетворення колгоспів

**Івано-Франківське (УНІАР). — Тут у вівторок, 17-го грудня, в облвиконкомі відбулася нарада працівників сільського господарства. Обговорювалися питання щодо майбутнього колгоспів. Учасники нарад вирішили, що останнє слово про дальшу долю господарств, які самостійно повинні відмежуватися від старих експлуататорських структур, створити селянські спілки і господарства, асоціяції, кооперативи, утверджуючи фермерські та індивідуальні форми власности на землю.**

**При обговоренні інформації начальника управління сільського господарства облвиконкому Василя Тимкована з'ясувалося, що комусь вигідно поширювати чутки про те, що обласні лідери хочуть демонтувати колгоспи, а натомість силою влади створити фермерські господарства. Голова виконкому і Обласної Ради Микола Яковина спростував ці твердження.**

## Відкрили „Грінченкову книгарню"

Луганське (УНІАР). — Недавно тут книжкову крамницю ч. 5 перейменовано на „Грінчекову книгарню".

З ініціятиви Товариства Української Мови „Просвіта", обласної організації Спілки Письменників України та краиового Руху в крамниці відбулося урочисте засідання.

На ньому виступили відомий краєзнавець Юрій Єненко, найстарший в Донбасі українськии письменник Микита Чернявський, голова місцевої „Просвіти" Богдан Пастух, старший викладач Педагогічного Інституту Олекси Неживий. Представник Руху Іван Шмегельськии в імені своєї організації подарував колективові крамниці портрет Бориса Грінченка, який намалював луганськии художник Василь Барабаш.

Тепер у місті над Луганню є „Далева крамниця", де можна придбати букіністичну літературу, і „Грінченкова книгарня", яка стане центром розповсюдження української книги у шахтарському краї, котрий подарував світові двох великих лексикографів, авторів загальновідомих словників.

## Польський щоденник пише про українців

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Нюйоркський польський щоденник „Нови Дзєннік" у числі з 12-го грудня подав обширний репортаж свого співробітника Томаша Залєвського п.н. „Свого не цурайтесь" з відвідин різних українських установ та підприємств в метрополії Ню Йорку і розмов з активними в українській громаді особами та ще прикрасив його трьома світлинами: редактора „Свободи" Зенона Снилика перед будинком Українського Народного Союзу в Джерзі Сіті, Ярослава Куровицького перед його крамницею на 1-ій авеню в Ню Йорку і Мирона Сурмача в крамниці „Сурма" на 7-ій вулиці в Ню Йорку.

Польський журналіст відвідав в першу чергу редакцію „Свободи" та відбув довшу розмову з ред. З. Сниликом, який дав йому не лише інформації про „Свободу" і УНС, але також розповів дещо із долі своєї родини. Він також подав польському журналістові кредо українців, що поселилися в ЗСА після Другої світової війни, яке стало для них найважливішим із трьох завдань, що їх дістала нова українська еміґрація: збережи і розвивай на поселеннях українську духовість і українську мову, будь добрим громадянином країни, в якій живеш і... пам'ятай про Україну. Це стало, як слушно стверджує Т. Залєвський, найважливішим завданням нових поселенців, яке однак в обличчі останніх подій і проголошення незалежности дещо змінилося.

Зустріч і розмови польського кореспондента на „долині" міста Ню Йорку зосередилисял на родині Куровицьких, при нагоді чого він довідався про долю Ярослава Куровицького, про його добровільну службу в американському війську і про успіх крамниці на 1-ій вулиці. При нагоді розмови з Я. Куровицьким, Т. Залєвський описує життя українців в тій дільниці міста та їхню щораз активнішу ролю у політиці метрополії світу, в якій українці з'єдналися з поляками, і пуерторіканцями.

Згадує також журналіст розмову з репортером українського відділу „Радіо Вільна Европа" Віктором Боровським, що вже десять років перебуває тут, з редактором „Національної Трибуни" Ігорем Длябогою і студенткою журналістики Яриною Ференцевич. Він влучно характеризує настрої теперішнього молодого

(Закінчення на стор. 3)

## У Львові знайшли тлінні останки Ярослава Осьмомисла

**Львів (РІА).** — Московська газета „Куранты" з 20-го грудня оприлюднила дуже цікаву вістку, зокрема для України та українців по цілому світі.

Львівський кореспондент газети пише, що при розкопках у підземеллях греко-католицького собору св. Юра знаидено дерев'яну скриню з тлінними останками чоловіка старших років. В цій же скрині знайдено документ-лист, написаний на фірмовому папері існуючого до війни у Львові Наукового Товариства ім. Шевченка. У листі- документі сказано, що прах — це тлінні останки галицького князя Ярослава Осьмомисла, якии помер 1187 року.

Автор листа-документу з датою 31-го серпня 1939 року — всім відомий українськии археолог Ярослав Пастернак.

„Виглядає, що в передчутті катастрофи, учений заховав у підземеллях львівського храму тлінні останки видатного діяча української історії, що їх він витягнув із кам'яного сакрофага, якии відкопано в Успенському соборі старого Галича", — це розповіла кореспондентові згаданої газети д-р історичних наук Лариса Крушельницька.

## Футболісти України також хочуть бути незалежними

**Київ (УНІАР).** — У неділю, 22-го грудня, голова **Федерації Футболу України Віктор Банников оприлюднив заяву, у якій зазначено: „Останнім часом Федерація Футболу колишнього Союзу намагається схилити Федерацію Футболу України і окремі клюби до участи у відкритому чемпіонаті вже неіснуючої держави. З цього приводу, Федерація Футболу Украіи заяв**ляє рішучий протест, оскільки це пояснення на суверенітет клюбів незалежної держави. У майбутньому наша незалежна федерація будуватиме відносини з федераціями Співдружности Незалежних Держав на основі добросусідства і дружби". Слід зауважити, що і Федерація футболу Росії заявила про свою самостійність.

## Гартфорд відсвяткував незалежність України

Гартфорд, Конн. (ЛЧ). У четвер, 5-го грудня, з ініціятиви Товариства Допомоги Україні, відбулося в Українському Народному Домі масове віче при участі громадянства Гартфорду і околиць, щоб гідно відзначити велику перемогу референдуму 1-го грудня й ознаменувати незалежність України. У цьому торжестві взяли участь всі українські та українсько-американські організації різних напрямків громадської діяльности округи Гартфорду, незважаючи на робочий день і вечірню годину.

Віче відкрив і провадив ним М. Красій, голова Товариства Допомоги Україні, який привітав присутніх й ознайомив їх з програмою вечора. Програма складалася з привітань від зголошених представників організацій в честь успіху референдуму і перемоги нашого народу в остаточному оформленні державної незалежности. Гартфордський хор „Діброва" розпочав вечір відспіванням „Живи, Україно" та „Засяло сонце золоте", після чого митрат С. Чомко, настоятель місцевої української католицької Церкви, відправив короткий Молебень українською та англійською мовами в честь відродження України. Віче відбувалося в двомовному стилі. Орест Кузьма відчитав привітання Громадської Ради „Референдум" і Народного Руху, спрямоване до українців діяспори, яке надійшло з Києва. Галина Дуда відчитала вітання від сенаторів Лібермана, Додда та від кількох конґресменів стейту Коннектикат. Присутні щиро прийняли щирі привіти оплесками та вигуками „Слава Україні!"

Найбільшою подією віча був виступ сенатора Джозефа Лібермана, якого громада зустріла вставанням та рясними оплесками. Сенатор Ліберман висловив у своїй промові глибоке знання проблем України, згадуючи її історію, подав аналізу сьогоднішньої ситуації новоствореної незалежної східноевропейської держави. Він підкреслив, що звернувся до Президента Буша з вимогою негайно визнати незалежність України. Шановного сенатора присутні удостоіли кілька разів схвальними оплесками.

Склали привітання та вислови щирих побажань нашому народові представники організованого суспільства Гартфорду й околиць: Б. Крупа — УККА, С. Радьо — ОЧСУ, отець Нортон — УАПЦ, В. Василенко — УНС, Г. Балабан — СУА, А. Наконечний — Народний Дім, М. Кузьма — хор „Діброва", О. Пришляк — Патріярхат (Українська Школа, М. Колінський — СУМ, В. Саляк — Ветерани (Братство Дивізійників, В. Рудик — Пласт, Л. Чудовський — УДРП) УНР, М. Матіяш — Товариство допомоги Україні, В. Кучман — УПА, Й. Гладун — Кооператива, Шулевський — Ню Британ, Ів. Здирко — Віллімeнтик, М. Зелець та інші.

Всі представники вітали наш народ і його здобутки від проголошення незалежности 24-го серпня ц. р. до переможного референдуму 1-го грудня 1991 року — всі вони підкреслювали історичне значення подій, де виявилась воля нашого народу до власного господарювання на своїй землі. Присутні через радість народного святкування поєднались духовно із своїм народом. Ще в нашій історії не було такої єдиної думки й волевиявлення єдности в будуванні власного державного самоурядування. Наш народ без крові й жертв здобув вимріяну незалежність. Двогодинне віче закінчилось молитвою отця Мамчура, УАПЦ та відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна".

Присутніх було понад 300 осіб, у всіх радісні усмішки, зустрічі з друзями, обмін думками й щирі побажання для добра й будучности України.

### БАЛЬ ДЕБЮТАНТОК

Віппані, Н.Дж. — Тут у суботу, 8-го лютого, гурток Пластприяту та нюаркська Пластова Станиця влаштовують баль з презентацією дебютанток. Імпреза відбудеться в готелі Ґановер Меріотт, 1401, Дорога ч. 10 схід. В програмі: год. 6:30 вечора — коктейл, презентація дебютанток — год. 7:30 вечора. Опісля — вечеря та вечерниці до год. 2-ої **вночі**. Гратимуть оркестри „Нове покоління" та „Темпо". Одяг вечірній. Вступ, **який включатиме вечерю, виносить 65 дол., молодь до 25-ох років — 40 дол.** Місця повинні бути оплачені до 24-го січня 1992 року. У справі оплати квитків слід звертатися на число (201) 514-1846. Чеки виставляти **на: Plast, Inc., c/o George Yaworsky, 95 Crestwood Rd., Rockaway, N.J. 07866.**

## РЕЗИҐНАЦІЯ М. ҐОРБАЧОВА ЗАКІНЧИЛА „СОВЄТСЬКУ" ЕРУ

Москва. — В середу ввечорі, 25-го грудня президент СССР Міхаїл Ґорбачов в телевізійному зверненні повідомив про свою резиґнацію з посту президента СССР і цим закінчив існування цієї імперії.

Як повідомив пресовий секретар Боріса Єльцина Павєл Вощанов, Ґорбачов особисто передав президентові Росії цифрові коди й іншу інформацію, що стосується ядерного арсеналу колишнього СССР.

Колишній президент СССР і президент Росії зустрілися у вівторок, 24-го грудня, і обговорили резиґнацію М. Ґорбачова і елімінацію центральної влади. Єльцин, діставши попередню згоду президентів республік, які мають намір вступити до Співдружности Незалежних Держав, заявив, що для Ґорбачова призначено пенсію в сумі 4,000 карбованців на місяць. Спеціяльна група з 20 осіб буде дбати про безпеку родини колишнього президента. У нього залишаться дві лімузини з водіями. В його приватну власність перейде московське мешкання і дача у Форосі, де він декілька днів перебував закладником путчистів.

Ліквідація СССР перейшла спокійно. Звертаючись до депутатів Верховної Ради Росії, Єльцин лише мимохідь згадав про резиґнацію Ґорбачова, головну увагу зосередивши на виведенні військ, колишніх совєтських з Нагорного Карабаху і Грузії.

Відхід Ґорбачова з політичної арени світова преса коментує позитивно. Однак у колишньому СССР мало хто шкодує за ним. „Ґорбачов, сам того не бажаючи, став причиною виникнення хаосу в приреченій імперії, — пише „Нєзавісімая Ґата". — Він є першим президентом країни, котрого без найменшого співчуття полі**тики і народ відіслали в небуття"**.

## Оживає КПУ

Севастопіль (УНІАР). — У середу, 18-го грудня, Міський Виконавчий Комітет зареєстрував севастопільську реґіональну організацію Соціялістичної Партії України, правонаступниці КПУ. Це перший офіційно зареєстрований відділ СПУ у Криму. Як стверджує один з її співголів Олек**сандер Гнатенко, ця партія є найчисленнішою політичною організацією у місті, що нараховувала у листопаді понад 3,000 членів. Ще одним співголовою севастопільських соціялістів став колишній перший секретар міського комітету КПУ Олександер Пархоменко.**

## Німеччина визнала Хорватію і Словенію

Заґреб, Юґославія. — Німеччина визнала незалежність Хорватії і Словенії і оголосила, що встановить з цими республіками дипломатичні зв'язки. Хорватське радіо зачитало текст послання президента Німеччини Ріхарда Вайцзеккера до народу Хорватії.

Німеччина — перша велика держава, що заявила про визнання незалежности двох республік, населених переважно католиками. Інші провідні індустріяльні держави, в тому числі З'єднані Стейти, а також ООН покищо утримуються від визнання Хорватії і Словенії, побоюючись, що цей дипломатичний крок може викликати посилення громадянської війни в Юґославії.

Як відомо, наприкінці минулого тижня ще дві юґославські республіки — Боснія і Герцоґовина, а також Македонія, оголосили власну незалежність. Коли представника німецького міністерства закордонних справ запитали, чому його уряд визнав тільки Хорватію і Словенію, він відповів, що інші республіки ще не зверталися до Бонну з подібним проханням.

Европейська спільнота визначила термін, до кінця якого решта юґославських республік можуть подавати просьби щодо визнання їх незалежними — 15-го січня 1992 року.

## ЗСА ВИЗНАЛИ УКРАЇНУ

Вашінґтон. — Несподівано для віх президент Джордж Буш перервав свої різдвяні вакації в середу, 25-го грудня, і прилетів увечорі до Білого Дому, щоб виголосити по радіо коротке прощальне слово для Міхаїла Ґорбачова, який сім годин раніше проголосив свою резиґнацію.

Дж. Буш рівночасно із теплим прощанням і похвалами М. Ґорбачові за все, що він зробив в часі своєї влади, сказав своїм громадянам, що з цим днем ЗСА визнають Росію як окрему державу, а дотеперішний амбасадор ЗСА в Москві залишається амбасадором в Росії. Буш висловив вдоволення запевненням контролі нуклеарних споруд, що її обіцяли притримувати усі незалежні держави.

Негайно після визнання Росії Президент заповів, що ЗСА встановлять негайно дипломатичні зв'язки з Україною, Вірменією, Білоруссю, Казахстаном і Киргизією. Що торкається інших новостворених республік і дипломатичних зв'язків з ними, то вони наступлять коли ці республіки виповнять всі до того потрібні передумови, як це зробили вище подані. Дж. Буш сказав, що ЗСА тепер визнають незалежність 11 колишніх совєтських республік, які створили співдружність, як також Грузію, яка досі не приступила до співдружности. Він заповів, що ЗСА в скорому часі встановлять дипломатичні стосунки зі шістьома членами Співдружности Незалежних Держав. Буш підтримуватиме думку, щоб Росія перейняла місце СССР в Раді безпеки ООН. Протягання і визнання України та інших республік аж до резиґнації М. **Ґорбачова** оправдують тим, що це був особистий жест Дж. Буша у відношенні до Ґорбачова, якого він назвав мотором загального світового миру і людиною, яка мала візію нового, кращого світу.

Ствердження Дж. Буша, що ЗСА визнає Росію і негайно після того, називаючи як другу державу Україну, а щойно опісля інші вказує виразно на те, що ЗСА пішли за іншими державами західнього світу, що вже висловили свої визнання самостійних республік, **а в тому в першу чергу Україну і Росію.**

## Чорнобильський проєкт УБС здійснюється

Скрентон, Па. (МД). — Як уже інформовано, 23-го жовтня американські військові транспортові літаки повезли до Києва великий і дорогий вантаж медикаментів і медичної апаратури, який наповнив лікарню, якою опікується Український Братський Союз, а частину цього вантажу поділено між лікарнями інших міст України.

УБСоюз дальше працює, щоб, згідно з його чорнобильським проєктом, допомогти громадянам України у лікуванні від смертоносної радіяції. Недавно надійшов до Києва зі Швайцарії придбаний УБСоюзом автоматичний аналізатор крови вартістю 170,000 дол. Його вмонтували швайцарські техніки і знайомлять з ним київських лікарів.

Крім того, 22-го грудня кораблем відіслано в Україну, з призначенням для проєкту УБСоюзу в Києві, всяке медичне приладдя і медикаменти вартістю понад 2.5 міл. Цей вантаж буде черговим великим вкладом у здійснення чорнобильського проєкту УБСоюзу в Києві.

Під цю пору у лікарні, якою опікується УБСоюз, відбуваються зміни щодо юрисдикції над нею. Вона переходить із обласного в республіканське підпорядкування. Саме з уваги на те, УБС погодився з бажанням міністерства охорони здоров'я, щоб взяти під свою опіку також лікарню в Пущі Водиці. Цей шпиталь, в якому знаходиться 200 кімнат, — це спеціялізована лікарня для лікування дітей від наслідків радіяції. У справі опіки над цим шпиталем УБСоюз підписав з міністерством охорони здоров'я відповідний договір.

Усі пожертви на чорнобильський проєкт УБСоюзу звільнені від податку і їх слід висилати на адресу: Ukrainian Fraternal Assosiation 440 Wyoming Ave., Scranton, Pa. 18501-0350.

## В АМЕРИЦІ

**БАЗУЮЧИСЬ НА ОПРИЛЮДНЕНІЙ** заяві автомобільної фірми Дженерал Моторс минулого тижня про закриття понад 20 своїх підприємств, Профспілкова індустріяльна рада звернулася до Конґресу та Президента ЗСА, щоби увести в життя строгу контролю над увезенням закордонних аватомашин. Вони уважають, що потягнення Дженерал Моторс є ще одним показником, що саме така контроля повинна бути, бо в іншому випадку справа економіки в країні не унормалізується. Провідники організованого робітництва, представляючи свої вимоги Урядові, правильно підкреслюють, що закордонні автомобілі на американському ринку доходять до 30 відсотків зокрема коли йдеться про японські авта. Тут вони наводять приклад, що Европейська спільнота у своїх країнах дозволяє тільки на 10 відсотків заграничних авт.

**НЮЙОРКСЬКИЙ ЩОДЕННИК** „Дейлі Нюз" подав до відома, що їхній видавець і президент Кевін Мексвелл зрезиґнуав зі своєї посади з днем 1-го січня 1992 року. Його брат Іян також зрезиґнує зі свого місця у Раді корпорації. Місце президента фірми займе редактор газети Джеймс Віллєх. Справа в тому, що після смерти власника видавництва і батька вище згаданих Кевіна та Іяна, Роберта Мексвелла, відкрито деякі підозрілі фінансові потягнення Р. Маекселла, які потребують вияснень, зокреми коли йдеться про його підприємства в Англії. З уваги на те, що обидвох синів англійський уряд уважає співвинними в батькових трансакціях, їм відібрано закордонні пашпорти та заборонено виїздити з країни аж до вияснення всіх обвинувачень.

**НОВИЙ ТІМ, ЯКИЙ** підготовляє виборчу кампанію Джоржа Буша на 1992 рік, має деякі непорожуміння з фінансовими дораднаками Білого Дому, коли йдеться про те, як Президент повинен забиратися до політично сенсативної справи економіки країни. Узгіднення і координація дії цих двох груп дорадників буде іспитом для нового шефа персоналу Білого Дому Семюела Скіннера.

**У МІСЦЕВОСТІ КЕППС** на Фльориді у суботу, 21-го грудня, відбулося вінчання відомої не тільки в ЗСА, але й в цілому світі фільмової актриси Джейн Фонди з підприємцем Тедом Тирнером. Це вже треті подружжя для обидвох. Сам церемоніял вінчання відбувся у малому колі 30 рідних і приятлів на хуторі Т. Тирнера.

## У СВІТІ

**БОЛГАРІЯ ЗАЯВИЛА ПРО** готовність взяти на себе організацію і проведення багатосторонніх переговорів в питанні Близького Сходу, якщо Москва з тих чи інших причин не зможе стати місцем конференції, призначеної на 28-го — 29-го січня 1992 року.

**В СВОЄМУ РІЗДВЯНОМУ** посланні Папа Іван Павло II, заторкуючи політичне становище в країнах Східньої Европи, закликав уряди цих країн спершу допомогти найбільш беззахисним і бідним своїм громадянам, а вже потім переводити економіку на рейки вільного ринку. „Є такі товари, яких не можна придбати на ринку, і найголовніший з них — людська гідність", — підкреслив Папа.

**ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ** Ради міністрів Росії, міністер економіки і фінансів Єґор Ґайдар повідомив, що уряд Росії прийняв рішення до часу стабілізації життя в Південній Осетії не підписувати економічної угоди з Грузією на 1992 рік. Тим часом це рішення може мати й небажані висліди для Росії, бо й вона є залежна від Грузії, наприклад, у доставах марганцю.

**КОШОВА РАДА** запорізьких козаків прийняла статут, який реґляментує діяльність цієї добровільної позапартійної організації чоловіків православного віровизнання. Її мета — зміцнення державної незалежности України, хоч для вступу до Коша національність не має значення. Головне, щоб кандидат був стійким прихильником християнської моралі і козацького способу життя, сенс якого полягає в охороні батьківщини, людини і природи. Столицею відновленого Запорізького Козацтва визначено острів Хортицю.

**В ЧЕТВЕР, 19-ГО ГРУДНЯ**, коли на сесії Верховної Ради України обговорювався проєкт республіканського бюджету на перший квартал 1992 року, голова Верховної Ради Іван Плющ оприлюднив дані, що стосуються кількости адміністративних працівників, фінансованих з республіканського і обласних бюджетів. Якщо в 1975 році їх число становило 36,962 особи, то в 1991 році воно досягло 62,006 осіб. І. Плющ запропонував у наступному році зменшити кількість чиновників на 50 відсотків.

**МІХАЇЛ ҐОРБАЧОВ,** відповідаючи на запитання американської телевізійної компанії Сі-Бі-Ес, чи погодиться він на пропозицію університетів ЗСА читати лекції для американських студентів і наукових кіл, відповів, що цей варіянт є малоймовірний. „Я народився і виріс в Совєтському Союзі і не збираюся залишати його, особливо в такий час", — заявив М. Ґорбачов.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

## Подзвіння Міхаїлові Ґорбачову

Ми, українці, незлюбили Міхаїла Ґорбачова, бо він був противником державности України. Але у підході до історичних явищ і осіб не можна стосувати тільки один аспект Недобре, коли за деревами не видно ліса.

Міхаїл Ґорбачов був історичною постаттю, з великими прикметами і заслугами та з великими хибами і промахами. Прийшовши до влади шість літ тому, проголосив гасла „гласності і перестройки". Дехто кепкував собі з отої „перестройки", але фактом є, що ті обидва гасла скасували пресову цензуру, вможливили реґабілітацію проскрибованих творів культури і противників режиму, створили атмосферу для легшого життя, визволили людей від страху. Ґорбачов не наслідував Нікіти Хрущова, який танками здавив революцію в Мадярщині, і не наслідував Леоніда Брежнєва, який збройною інтервенцією спаралізував ліберальні реформи Александра Дубчека у Чехо-Словаччині. Він не перешкодив усамостійненню і демократизації шести сателітних країн — і за це дістав нагороду Нобеля. Був генеральним секретарем Компартії СССР, який перестав відгрожуватися вільному світові, що „ми вас угробимо". Замість тих погроз — поводився культурно у переговорах з лідерами Заходу і ті переговори довели до ліквідації холодної війни. Завдяки своїм подорожам за кордон — став популярніший у Західній Европі і в Америці, як у Совєтському Союзі, зокрема у його власній столиці Москві. Свідомий цього — ніколи не розписував виборів, в яких міг би кандидувати — коли б таке сталося, то найвірогідніше — програв би, що закінчило б його кар'єру. В періоді Ґорбачова відкрилися двері церков.

По неґативній стороні — не дозволяв, щоби його критикували і не мав почуття самокритики. Був жадний влади і так зручно маневрував на терені створеного ним „парляменту", що дістав титул президента і зосередив у своїх руках диктаторську владу. Його хвалили за зручність політичного тактика. Але він у практиці був звеличником історії, що „всі засоби добрі, які ведуть до цілі". Тому раз робив концесії ліберальному крилові Компартії, то знову правому. Був фанатичним противником державного усамостійнення складових республік СССР, дарма що совєтська конституція дозволяла на це. Вислав був танки до Вільнюса і Риґи, висилав військо до Азербейджану і Вірменії. Дозволивши на усамостійнення і демократизацію сателітським країнам, не дозволяв на це членським країнам СССР. Не мав зрозуміння для національних визвольних рухів, динаміки яких не передбачив і не визнавав. Комунізм, що його звеличував, довів до економічної катастрофи СССР, тому малювали його в західніх газетах з витягненою рукою прошака, але водночас не зменшував видатків на зброю, розбудовував практично зайвий збройний арсенал та давав субвенції грішми і зброєю комуністичним урядам Куби і Афганістану. Їздив до Японії з просьбою допомоги, але не захотів повернути Японії загарбані чотири японські острови Курильського архіпелагу.

Зворотним пунктом, який започаткував його упадок, був „путч", переведений всіми його найближчими особистими й політичними приятелями. Після невдачі того путчу він формально вернувся до влади, але втартив решту авторитету у користь того Боріса Єльцина, якого свого часу викинув був з Політбюро за критикування його, що тільки черепашиною ходою переводить обіцяні реформи. Коли кілька днів тому погодився на пропозицію Єльцина, щоби 1-го січня 1991 року стягнули із щогли на Кремлі червоний прапор з серпом і молотом, то це було перекреслення його духовного „я": бо він ніколи не виступив з Компартії і не вирікся комунізму.

Міхаїл Ґорбачов був історичною постаттю, був диктатором, який сам собі копав політичний гріб. Коли він тепер щезає з політичного овиду, ніхто за ним не тужить, і ніхто не жаліє, що його не буде. Він збільшив своїм прізвищем список диктаторів і поставив перед дуже трудне завдання своїх майбутніх монографістів, які захочуть реалістично змалювати його портрет.

Василь Маркусь

## ЗАУВАЖЕННЯ ДО СНД

I.

Первісно ця стаття не входила у плян трьох статтей про міжнародноправне і політичне значення референдуму 1-го грудня 1991 року. Події, які сталися після 8-го грудня, а саме утворення Співдружности Незалежних Держав (СНД) на території колишнього СССР, вимагають дальшого обговорення й аналізи у тому ж світлі, що зроблено досі у зв'язку з всенародним підтвердженням акту незалежности України.

Українська опінія на Заході і в батьківщині була заскочена тим, що сталося. Правду кажучи, різні сценарії можна було передбачити стосовно міждержавних взаємин поміж колишніми совєтськими республіками. Більшість схилялася до думки, що вдасться осягнути повну незалежність, пірвати вужчі зв'язки, що в'язали Україну насамперед з Росією і творити життя, що його в основному ідеально можна б собі побажати („wishfwl thinking". Але політичні реалії сильніші за наші бажання. Не виключеним був сценарій при послідовному опорі України всякому союзному пов'язанню, що Росія могла стосувати суворі господарські санкції, включно з бльокадою, творення у невральгічних областях України, навіть там, де референдум перейшов більшістю, гнізд опору і саботажу. Місця ще лишилося достатньо на провокації, які частина російської опінії могла підтримати, на що кілька разів натякав навіть Борис Єльцин. У тій ситуації на Україні були б погодилися на якийсь спільний економічний союз з рештою республік, тим більше в обличчі постійного погіршення господарської ситуації.

Очевидно, така постановка могла викликати розрив у доволі сильній коаліції різних сил напередодні референдуму, від демократів і націонал-комуністів, починаючи і на неукраїнських групах кінчаючи. Час грав для української сторони, але і проти неї. Поступово українська свідомість була б зростала, але чи вона готова була урівноважити цілком певне погіршення соціяльно-економічних відносин в Україні? На всякий випадок, Захід був би стояв осторонь, забуваючи про післяреферендумову українську евфорію, і від нього підтримки годі було очікувати. Не зважаючи на наше захоплення вислідом 1-го грудня, ми не були певними завтра нових сил і несподіванок. При найбільшому довір'ї в мудрість і послідовність політичної еліти, слід пам'ятати, що ще настрої і злободенні турботи народних мас мають велике значення.

Напевність щодо завтра, щодо здобутих позицій, при мара якогось катаклізму існувала не лише в погрозах Ґорбачова, але і досить реально, якщо б відповідальні люди активно не втручалися в хід подій та їх мудро не змайстрували. Треба надати великого значення тому, що Україна умеможливила солідарний фронт різних сил, що були проти її незалежности. Не підлягає сумніву, що Кравчук здобув на свою сторону Єльцина, а не навпаки. Досі поміркована і схильна на союзні компроміси Білорусь зайняла лінію України проти скомпромітованого Союзу і Ґорбачова. Сьогодні важко сказати, хто переконав кого, Єльцин Кравчука, а чи цей Єльцина. Є всі підстави думати, що президент Кравчук носився вже давніше з ідеєю співдружности, як альтернативою до Союзу, давнього чи оновленого. На всякий випадок, варта нагадати, що про це дискутувалося в півофіційних колах України десь понад рік тому. Група київських професорів міжнародного права виступила на сторінках „Літературної України" з проєктом не аж так відмінним від того пакту, що його підписали 8-го грудня 1991 року у віллі біля Брест-Литовського.

Стільки спекулятивно про мотиви і архітекторів Співдружности. Але важливіше сказати, що це таке, який це модель міждержавних зв'язків і які аналогії з іншими відомими прецедентсами.

Досвід клясичних державних утворень знає, крім типової суверенної держави (незалежної), конфедеративні, федеративні зв'язки, держави-протекторати, васальні держави, автономні утворення, що іноді називаються державами. Співдружність незалежних держав кол. СССР не підходить до жодного із цих моделів. Треба шукати аналогії у деяких нових міждержавних утвореннях останнього часу. Ними можуть бути британський Комонвельт (Співдружність народів), Европейська Спільнота (т. зв. Спільний Ринок), Асоціяція Південно-Східніх Азійських Держав, а в меншій мірі — Вільний Европейський Торговельний Простір, Скандинавський Союз чи Західньоевропейський (військовий) Союз або НАТО.

Немає сумніву, що СНД-це загальне, політичне, економічне та військове утворення. Так визначені цілі Співдружності. Суверенні держави колишнього Союзу вирішують не зривати цілком своїх попередніх зв'язків, але продовжувати їх у чітко визначених межах на засаді рівности, добровільности при відносно незначних органах координації.

СНД має дві основні сфери співдіяння: оборонну (контроля зброї, зокрема стратегічної) та економічну — проведення господарських реформ і нав'язання співпраці, потрібних для переходу від збанкрутілої совєтської економіки до вільного ринку. Остання включає концепцію митного союзу та механізми фінансової співпраці в принципі в рамках рублевої (конвертибельного рубля) зони. До цього доходить, згідно з текстом договору, сфера політичної співпраці в досить загальному сенсі, що кваліфікується термінами координація, консультація тощо.
Цілком певно у договорі про СНД є включена ідея, а принайменше зародки спільного ринку.

*Продовження буде.*

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Тамара Гнатів
Київська консерваторія

## *Л. та І. Жук на 2-му Міжнародному Музичному Фестивалі*

Київ. — Другий український міжнародний музичний фестиваль — „Київ Музик Фест-91" — пронісся над столицею України неначе буревій, в полон якого потрапили усі шанувальники музики. Від 5-го до 12-го жовтня вони, а це були кияни і гості нашого міста, перебували весь час в особливому часовому вимірі та піднесено-збудженому стані.

Напружений вир громадсько-політичних пристрастей, розмаїте та доволі інтенсивне життя неповторно-чарівного та винятково гостинного Києва на декілька днів неначе вщухли, віддаючи першість її Величності — Музиці.

Другий музичний міжнародний фестиваль і Перший конкурс композиторів ім. Мар'яна та Іванни Коць стали справді видатною подією як Києва, так і всієї України, перевершивши усі сподівання організаторів і гостей фестивалю.

Симфонічні концерти змінювалися хоровими, камерно-інструментальні — вокальними. Три, інколи чотири концерти щоденно, так що слухачі ледь-ледь встигали на початок наступної імпрези, утворювали захоплюючий маратон, радість відкриття нових творів та виконавців. Адже лунала музика і виступали митці з різних країн та континентів. Київська публіка познайомилася з музикою аж чотирнадцяти країн світу і творами 55-тьох композиторів України. Тут і прем'єра монументальної вокально-хорової фрески „Кадіш-реквієм" Євгена Станковича на вірші Дмитра Павличка, присвяченої 50-річчю трагедії Бабиного Яру, симфонічні твори Валентина Сільвестрова, Леоніда Грабовського (Україна), Говарда Генсона, Семюеля Барбера (ЗСА), Мєчислава Літвінського (Польща), Авета Тертеряна (Вірменія), Фараджа Караєва (Азербайджан), Отто Кеттінга(Голляндія), камерні твори американських, українських, французьких та інших композиторів.

Справді кульмінаційним моментом фестивалю стало блискуче виконання Третьої симфонії Бориса Лятошинського та оголошення результатів конкурсу ім. Коців. Її лавреатами стали: Мирослав Скорик за його „Карпатський концерт" для оркестри та Левко Колодуб за Симфонію ч. 3 (вони поділили 1 премію), Володимир Зубицький (Симфонія ч. 2) та Олексій Скрипник (Симфонія ч. 1) — (поділили 3 премію).

Безсумнівно, що успіхові складних симфонічних, зокрема конкурсних творів значно сприяли блискучі виступи оркестр Київського академічного театру опери та балету імені Т. Г. Шевченка, Державної заслуженої академічної оркестри України, Заслуженої симфонічної оркестри телерадіокомпанії України, Симфонічної оркестри Київського дитячого музичного театру, Симфонічної оркестри Львівської філгармонії. Прекрасно справилися з хоровими партитурами такі хорові колективи, як Державна заслужена академічна хорова капеля України „Думка", Київський камерний хор ім. Б. Лятошинського та інші.

Ревеляцією стали виступи Камерного хору з міста Сент (Франція), його керівника в амплуа камерного співака Мішеля Лаплені, французького пяніста Мішеля Берофф, тромбоніста Майлза Ендерсона (ЗСА) та юної дев'ятирічної піяністки з Харкова Олени Колисниченко.

І ось, серед цього блискучого розмаїття виконавців достойне місце зайняв канадський фортепіянний дует — Люба та Іриней Жук. Їх концерт відбувся в Малому залі Київської консерваторії і пройшов з великим успіхом. Музики продемонстрували високий професійний рівень, артистизм, віртуозність, вони познайомили слухачів з творами маловідомих авторів Канади та ЗСА в Україні. Ми щойно недавно почали відкривати для себе композиторів і виконавців українського зарубіжжя. Тому присутні на концерті Жуків з великим зацікавленням познайомилися з творами канадців Г. Кулеші, Ю. Фіяли та американця І. Білогруда. Оригінальними фонічно-акустичними знахідками відзначався твір канадця Д. Кіна „Фантазія на тему української народної пісні", написаний на замовлення піяністів Жуків. Справжнім відкриттям для киян було віртуозно-піднесене виконання фортепіянної транскрипції симфонічної поеми Ф. Ліста „Мазепа", твору, який через політичні міркування „випав" з творчого доробку великого угорця.

(Закінчення на стор. 3)

**В ПОЛЬЩІ ЗАКІНЧИЛАСЯ** двомісячна урядова криза. Сейм затвердив новий уряд країни на чолі з прем'єр-міністром Яном Ольшевським. За його кабінет голосувало 235 депутатів, 60 були проти і 139 утримались. Це же третій уряд після повалення комуністичного режиму в Польщі.

**ДО ТИРАСПОЛЯ ПРИБУЛИ** добровольці з Санкт-Петербургу і козаки з Дону. Генерал армії козаків Північного Кавказу Алєксандр Попков заявив, що він приишов на допомогу слов'янам Придністровської молдавської республіки.

Олена Несіна

## НЕБЕЗПЕЧНА ФАНТАЗІЯ

Цікаву статтю п. з. „Посмотрим правде в глаза" надруковано в газеті „Независімая Ґазєта" (Москва, 28-го листопада). Пройшло три тижні і за цей час багато змінилося, але сьогодні стаття здається такою ж актуальною як і тоді, коли її написано.

Автор її, Алексей Плотицин, вважає, що „оновлений Союз" це — пуста і небезпечна фантазія. Скільки б не було в ньому добрих рис, є один недолік — такий Союз неможливий. Сьогодні в Росії є модним звертатися до минулого Росії і шукати там джерела теперішнього повороту до свободи і до Заходу. Це безглуздне і безплідне заняття. Росія не Захід, Росія не Европа. В усякому разі з часів оформлення російського народу і російської державности (з XV віку) Росія є окремою цивілізацією. Ця цивілізація, твердить автор, вважає, що несе світло і надію для всього світу — чи то православ'я, селянська община чи марксизм-ленінізм. Зміст не важний — важливим є протиставлення Заходу. Утвердження істини та ущасливлення є найважливішими стимулами до розширення імперії. Крім того імперська ідея має спокусливу самоцінність „Третій Рим". Але так продовжуватися не може. Життя примушує нас сприйняти інші цінності. Практично все те, чим ми користуємося, прийшло із Заходу. Не можна серйозно рахувати, що можна жити законами одного життя і матеріяльного світу другого. Коли республіки стали тікати з Союзу, виникла думка: „Це вони тікають від комунізму в Росії. Повалиться комунізм в Росії — всі (чи майже всі) повернуться назад". Повалився. Всі стали втікати ще швидше. Очевидно втеча від комунізму і втеча від Росії — це те саме. Мабуть, величезна або вся відповідальність за комунізм лежить на Росії, а головне, де ґарантії, що Росія не вибере якийсь „третій шлях", знаменитий особливий шлях Росії?

Авторові подобався Попов, але „що я можу про нього подумати після його диких ідей про анексію всього узбережжя? Звідки взялися ці територіяльні претенсії? З того факту, що Одеса не схожа на Київ чи Львів, роблять висновок, що це не Україна. Може й не Україна, але й не Росія, кпить автор, на Вологду Одеса зовсім не схожа. Між іншим великі відмінності на таких малих віддалях є ознакою того, що перед нами Европа. Це в нас — Архангельськ, Ярослав і Владімір такі подібні, що тяжко їх відрізнити, а те, хто коли і що відвоював не є таким важним. Велике небажання розлучитися з Україною автор вважає результатом двох причин: поперше, більшість росіян просто не вважає українців за окремий народ. Так, думають, відбилися колись від Русі, навіть по-російськи толком розучилися говорить. Ми їх врятували, повернули в своє лоно. Одним словом — малороси. Залишається тільки розвести руками, пише Плотицин. Він сумнівається у тому, що ми колись були одним народом. Конґльомерат племен об'єднаних слабою владою в крихку державу — це ще не народ. Та й відокремлення Південної, Північної і Західньої Русі почалося задовго до монгольської навали. Та й формувалися вони (всі три народи) із різних груп племен (росіяни із словен, в'ятичів, кривичів і різномовних фіно-угорських племен).

Автор подає приклади історії, якими користуються ті, що вважають українців і росіян єдиною нацією і твердить, що перекручені факти перетворюють Україну в провінцію Росії. Автор радить, щоб українці опублікували історію України (по-російськи) і розповсюдили цю книжку в Москві. Багато було б протестів, але люди хоч про щось би довідалися.

Друга причина — очевидною: Совєтський Союз, який властиво вже не існує, власне Союз України з Росією. Чому Росія так тримається цього Союзу? Республік намовляють, що Союз потрібний всім, крім Росії, що Росія всіх годує і готова продовжувати годувати, аби тільки не відокремлювалися. Усе це доказує, що Росія ще не усвідомила своєї власної катастрофи, як окремого світу. Крах путчу — це не тільки велика перемога Росії, це є також крах старої, і большевицької і добольшевицької, Росії. Закінчилася велика боротьба з Заходом. Боролася в основному Росія. Захід просто жив. Але й цього було досить, щоб збанкрутувати. Не тільки економічно (тут вона не одна), але й морально і в ідейному напрямку. Все, чим і для чого жила Росія, перетворилось у прах. Росія мусить звикнути до того, що вона не велика держава і що вже

(Закінчення на стор. 3)

Софія Майданська

## МИ — ДІТИ ОДНІЄЇ МАТЕРІ

Наближається Новий рік. Наближається нове тисячоліття.

Нарешті збулося!

Почнемо ж, браття, літочислення нової держави, нашої України. І нехай вона, як і тисячу років тому, знову дивує світ золотоверхими соборами своєї мудрости і духовости, благодаттю земних щедрот! Вільне українське небо знову сміється і кличе вас до себе.

Сьогодні, одним розчерком пера мого народу, вирішилася її доля, за яку „не ріки, море розлилось, огненне море" крові наших батьків і дідів. Крізь ясну, чисту радість моєї душі, мов на плащаниці проступає тихий, мученицький сум їхніх очей.

Мої рідні — скромні і працьовиті, також дивляться на мене із вічності. Дід Микола Майданський — офіцер австрійської армії, а потім січовий стрілець, якого на Буковині знали, як вчителя, (директора школи), чесного порадника, активного діяча просвітянського руху. Наприкінці свого довгого, складного життя, (а прожив він 93 роки), — як на прощу, поїхав він до Канева, щоб наостанку поклонитися землі, в якій спочиває наш Пророк. Бабуся — вчителька, яка так і не вимовила жодного слова російською мовою, яка врятувала мені життя, подолавши тисячі кілометрів до далекого Уралу, щоб забрати восьмимісячну з-за колючого дроту табірної зони, яка залишилася твердою і непохитною у своїй вірі в Україну. Мої два молоденькі дядьки, (бабусині сини) — їхні серця не витримали наруги над гідністю людською — розірвалися не дочекавшись цієї днини... І ще один мій родич — двоюрідний брат Кость Майданський (кличка „Юрась") — очолював на Буковині боївку УПА — загинув у бою.

Мов на плащаниці, проступає тихий, мученицький сум їхніх очей...

І я, нарешті, як і тисячі тих повоєнних дітей, які народилися під знаком Великого Страху, стерла у своїй свідомості „порядковий номер", що був витаврований на моїй долі, на долі „неблагонадежной дочери врагов народа".

Найяскравіші відчуття дитинства:

Радість — коли у неділю бабуня, вбравши мене у новеньку сукеночку, (жили ми тоді в молдавському селі Остриця, де вони з дідусем вчителювали), брала мене з собою на цвинтар, до Чернівець, де був похований її найменший син: „... і там, де на гранітних плитах злиняло золото ґотичних епітафій, мені подобався той гріб, де жінка несла скорботно своє красиве мармурове тіло. Усі були сумні, лиш я раділа".

Цікавість — бабуня з дідусем старають мамі посилку, їх, (після „пом'якшення клімату"), дозволяли посилати раз на місяць.

Тривога — коли до нас заходить хтось із сільського, або районного начальства на „перевірку", тоді в школі і вдома говорять пошепки.

Психологічний конвой ішов за мною назирці. Я відчувала його паралізуючий приціл і в ранньому дитистві, і тоді, коли навчалася в консерваторії, і коли влаштовувалася на роботу, і навіть тоді, коли приймали мене до Спілки Письменників України. Кожного разу із внутрішнім тремтінням чекала, коли у відділі кадрів, взявши з моїх рук пашпорт, відставний каґебіст, пронизуючи холодним поглядом, спитає: „Чому ви, українка родом з Буковини, народилися на Уралі?"

Десь одразу після вступу до Спілки Письменників, (це був 1979 рік), мене запросили стати членом Товариства „Україна". Добре знаючи його сутність, я здивувалася, бо усім було відомо, що для того, щоб стати пропаґандистом „квітучої української дійсности" треба було перейти відповідну „школу".

Та зчасом усе стало на свої місця. Обов'язки члена Товариства „Україна" обмежувалися тим, що раз на рік мене дуже чемно, (гарною листівкою в гарному конверті) запрошували взяти участь в загальних республіканських зборах товариства. І так тривало аж до весни цього року. Для себе, таку чисто формальну, пасивну ролю я пояснила тим, що Товариству „Україна", для „рахуби", потрібні були також і „неблагонадежные".

Тому повною несподіванкою стала вістка, яку з сяючим виразом обличчя сповістили мені Тарас Гунчак і Роман Воронка. Вони урочисто оголосили, що запрошують мене через Товариство „Україна" до Америки для читання лекцій та проведення літературно-музичних вечорів. Коли вони побачили в моїх очах велике здивування і запитання, розсміялись і сказали, що вже від сьогодні Товариство „Україна", а з ним і КҐБ перебудовуються, (хоча до знаменних подій в Україні було далеко, а до путчу іще далі). Я подумала: довірливі, наївні американці, ви ще не знаєте нашої системи, цим організаціям важко перебудуватися.

Та незадовго після цієї розмови мене і справді запросили до товариства і почали готувати в дорогу. Не без тривоги я чекала того дня, коли почнуться відповідні „напучування". Та їх не було. Натомість говорилося, що пора, нарешті, змінити форми і методи роботи товариства, годі зашорюватися в ідеологічні циркуляри.

Саме той Станіслав Лазебник, заступник голови Товариства „Україна", якого я, з певних причин остерігалася і якого, як мудру і ділову людину так позитивно охарактеризував Т. Гунчак, справді дуже чітко і оперативно, не зважаючи на труднощі, які знову ж чекали у Москві, організував цю подорож. І за це йому щира дяка.

Сьогодні, гадаю, основна робота Товариства „Україна" повинна бути спрямована на допомогу тим велелюдним українським колоніям, що розселені по всіх обширах, які обіймає „сибір неісходима", а крім неї — Московитія та Середня Азія, зокрема Казахстан. Адже там, на відміну від західньоевропейської діяспори, мова і культура українців, ще до недавна, жорстоко переслідувалися. Лише два роки тому один інженер-українець, десь аж з далеких калимських країв, казав мені, що вони бояться розмовляти між собою рідною мовою, куди вже там домагатися газет, книжок і шкіл. А про видавництва і думати нічого. Вони спраглі за літературою, за рідною історією і культурою.

До наших братів, які проти своєї волі були відірвані від рідної землі, які серед сибірських снігів зуміли зберегти свою національну гідність і рідне слово, ми разом повинні виявити особливу увагу і душевну теплоту. Вони сподіваються і чекають її.

Наші спільні дії у цьому напрямку могло б координувати сьогодні Товариство „Україна", яке тепер очолює Іван Драч і його заступник, Станіслав Лазебник.

В цей доленосний день хотіла б скористатися нагодою і привітати всіх вас, прекрасних моїх сестер і братів, що, як і я, народжені від однієї матері, від України.

(Закінчення на стор. 3)

## ЗБІРНА ПЛАВАННЯ УКРАЇНИ ВЗЯЛА УЧАСТЬ В ПЕРШІЙ ФАЗІ ЗМАГАНЬ ЗА ЧЕМПІОНАТ СВІТУ

Монтреаль (О. Твардовський). — У цей час, як в Україні український нарід мирним, але вагомим рішенням, референдумом, статочно затвердив свою самостійну українську державу, в Монтреалі, Канада, збірна плавання України вперше в історії українського спорту взяла участь у першій фазі змагань за чашу світу.

*Групу плаваків з України зустрічають на летовиці монтреальські українці.*

Не легко і не без перешкод та емоцій здійснилася ця перша велика спортова подія для українського спорту. Перешкоди насувалися, немов лявіна, починаючи з московського спортового центру, а далі браки, браки всього, що потрібно було для виїзду за океан і найголовніше, брак валюти на оплату квитків перелету. Коли вже при тісній співпраці з проводом УСЦАК були подолані, здавалося, усі бар'єри, несподівано важко захворів найкращий плавець, чемпіон світу і Европи — Володимир Ткаченко. Недуга, запалення, настільки була серйозна, що Володя був змушений залишитися в Києві. Таким чином збірна України приїхала в ослабленому складі: Олена Кононенко, Світлана Бондаренко, Наталя Шибаєва, Ірина Гапон, Павло Хникин і Євген Логвинов. Очолювали збірну Андрій Власков — діючий директор Федерації плавання України і Ярема Фрондзей та Іван Проскура — обидва державні тренери плавання.

**Перший контакт на канадській землі**

Пригадується Монтреаль і світова Олімпіяда, що відбулася тут у 1976 році. Тоді теж приїхали з України спортові зірки, але тоді ними вповні „завідували" і їх не допускали до зустрічей з місцевими українцями „ангели хоронителі" з несламного КГБ. Цим разом на летовищі „Мірабель" наших спортовців привітала делегація місцевої української громади на чолі з діячами СТ „Україна", — обіймами, квітами, усе під блакитно-жовтим прапором. Від самого початку перебування у готелі „Дельта" з усіх кількох сотень плавців з різних країн світу, збірна України звернула на себе найбільшу увагу місцевої преси, радіо і телевізії. Уже 27-го листопада ц.р. у місцевій поважній газеті „Монтреаль Газет" І. МекДоналд помістив обширну статтю під промовистим заголовком „Юкрейнянс сет то мейк е сплеш ат вікенд міт".

29-го листопада ц.р. у цій же газеті появилася чергова обширна стаття під наголовком „Свіммерс кот ін політікал тайд", у якій були цитовані слова з розмови з кореспондентом плавака Павла Хникина, між іншими теж на політичні теми.

Між іншим вже в підзаголовку цієї статті їй надано політичний тон, який автор зформував „Сеперет Юкрейн емерджес фром шадов оф ЮССР". А вже 30-го листопада ц.р. у згаданій газеті подано першу рецензію про висліди офіційних змагань, що розпочалися у п'ятницю. І знову українським спортовцям надано більше уваги до чого причинився Євген Логвинов, який переміг сильну конкуренцію плавців з Німеччини і Канади на 1,500 метрів вільним стилем. „Юкрейнян шовс гі із де мен то біт"... написано в підзаголовку рецензії.

У виданні „Ді Газет" з 1-го грудня ц.р. багато місця знову приділили Павлові Хникінові, який здобув два перші місця на 50 і 100 метрівках, варті теж по 500 долярів кожна, поруч інших нагород. Історії, рецензії і інтерв'ю з окремими українськими плаваками і провідниками появлялися теж в іншій пресі, радіо і телевізії в цьому числі в місцевій українській телевізійній програмі.

Взагалі, від першої зустрічі на летовищі і до виїзду наших спортовців, ними постійно опікувалася місцева українська громада і особливо члени управи СТ „Україна", що надзвичайно зворушувало їх дуже часто до сліз. Такої щирої й дружньої опіки вони не зазнавали ніколи, коли виступали в збірній імперії.

**Емоції на олімпійському басейні**

У п'ятницю, 29-го листопада ц.р. до Монтреалю прибула делегація УСЦАК в складі: Мирон Стебельський — голова, Олесь Напора — фінансовий секретар і Омелян Твардовський — член Управи і теж кореспондент „Спортових Вістей" — „Свободи". Перша зустріч цієї делегації зі збірною і її проводом відбулася уже на басейні „Сентер Клавде Робільярд", де на трибунах між численними глядачами було багато українців. Саме в цьому часі проходив плавацький маратон, де на 1,500 метрівці, як вже згадано, переміг українець Євген Логвинов. Своєю чудовою перемогою Євген запалив пристрасті і емоції, під знаком яких проходили чергові фінальні запливи в суботу і неділю.

У п'ятницю ввечері і суботу до полудня представники УСЦАК відбули ділові наради з провідниками збірної плавання України, Андрій Власков якої є теж членом реорганізованого НОК України. Основною темою були справи дальших виступів збірної України за чашу світу, як теж можливість участі України в черговій Олімпіяді в Барселоні. В цих нарадах взяли теж участь — Осип Зінкевич, кол. діяч Українського Олімпійського Руху та Всеволод Соколик — голова Олімпійської комісії СКВУ. В часі цих нарад Андрій Власков, як і обидва державні тренери плавання, Ярема Фрондзей і Іван Проскура, ще раз схвалили створення УСЦАК-ом „Фонду відродження спорту в Україні", завдяки якому збірна плавання України змогла взяти участь в цих важливих світових змаганнях, у цей час, як збірна решти дорімнуючого „союзу" через брак фінансів залишилася в Москві.

На закінчення нарад Андрій Власов в імені Федерації плавання України передав для Миколи Бойчука грамоту, лист подяки і скромний подарунок за його пожертву на згаданий Фонд.

Чергову дозу емоцій і захоплень пережили сотні глядачів різних народів, що прибули в суботу по полудні на трибуни олімпійського басейну. Як і можна було сподіватися, українські симпатики збірної України знову привертали на себе найбільшу увагу. Прибувши на ці історичні змагання з численними блакитно-жовтими прапорами, наша молодь, СУМ і старші, ентузіястично реагували за кожним виступом українських плавців і особливо в часі, коли українським змагунам вручували нагороди. Цю чудову, жваву і спонтанну запалом підтримку ми ніколи не забудемо, — відмітили змагуни й тренери збірної України.

У свою чергу дуже приємно було українським глядачам, що плаваки з України гідно й успішно зарепрезентували свою батьківщину на цих світових змаганнях. В цьому дні двократно помісився П. Хникин, який випередив сильних конкурентів з Німеччини, Югославії і Канади, здобувши перші місця на доріжці 50-ти м. грудним і 100 м. вільним — стилями, Наталка Шибаєва здобула друге місце на 100 м. на спині, Світляна Бондаренко — 3-тє місце на 100 м., Євген Логвинов — 3-тє місце на 400 м. вільним стилем і Ірина Гапон — 4-те місце на 100 м. в.с.

Друга частина фіналів відбулася у неділю, коли наша делегація була вже в дорозі до ЗСА. (Висліди українських плавків подамо в наступному числі „Спортових Вістей" - „Свободи")

Під час змагань в суботу між почесними гостями з'явився президент ФІНА (тобто Міжнародної федерації плавання), до якої досі ще не змогла ввійти Федерація України. Завваживши прапор України, що майорів між прапорами інших країн, він довідавшись, що це прапор країни, яка ще формально не є членом ФІНА, зажадав від Федерації Канади його зняти. Важко було канадцеві вийти з цієї незручної ситуації, адже Федерація Канади формально запросила збірну України на ці змагання... Виникнуло напруження, розмови з провідниками збірної, треба було і тут прорвати це „павутиння", що його роками омотував довкола українського спорту московський центр. Остаточно президент Федерації Канади вийшов з цього прикрого становища, саме в часі, коли нагороджували П. Хникіна. Він вказав на цю ентузіястичну українську публіку з численними прапорами і цим неначе попередив цього чиновника, що не варто зачинати собі на таких радикальний вчинок... Поглянувши на трибуни, президент ФІНА, махнув руками і спокійно далі приглядався змаганням.

У наступному дні, історичному 1-му грудні, коли в Україні наш народ остаточно перерішив долю своєї самостійної держави, збірна плавання України змагалася ще з більшим ентузіязмом, адже здійснилися їх передбачення, висловлені кілька днів тому світовим журналістам, переміг український народ!

Підсумовуючи, цей перший вихід українських спортовців на світову арену заслуговує на увагу. Приємно, що цей проєкт втілили в життя Федерація плавання України і УСЦАК. На черзі, перед спортом в Україні стало важливе питання, остаточно здобути собі право самостійно виступати на Олімпіяді, чемпіонатах світу і взагалі на світовій арені. Бо і у цій ділянки життя, спорт треба відроджувати від його основ. Для цього на початках є потрібна теж фінансова підтримка від українців з діяспори. Провід УСЦАК при цьому ще раз пригадує українському громадянству не забувати про Фонд відродження спорту в Україні. Хто, як не ми, поможе українським спортовцям приносити славу Україні!

Пожертви треба висилати на адресу: USCAK Found for Rebirth of Sports in Ukraine, 680 Sanford Ave Newark, NJ 07106



## Виставка з нагоди століття поселення українців в Канаді

Оттава. — В Інституті Східньо-Християнських Наук ім. Митрополита Андрея Шептицького при університеті св. Павла в Оттаві в днях від -го do 9-го листопада 1991 року відбулася виставка „Мистецтво й Віра". Це виставка прекрасних кольорових фотографій церковної архітектури та церковного мистецтва України, влаштована з нагоди століття поселення українців у Канаді. Виставку відкрито 1-го листопада. Того ж дня Інститут щорічно відзначує пам'ять свого покровителя, Слуги Божого Митрополита Андрея, у день його упокоєння.

Витавку відвідали численні професори та студенти університету св. Павла, як рівнож українці Оттави, які взяли участь і в панахиді за Слугу Божого Митрополита Андрея та полеглих борців за волю України. Панахиду відслужили в університетській каплиці греко-католицькі священики Оттави: о. ректор Йосиф Андрішин та о. духовник Роман Дусановський зі семінарії св. Духа, о. парох Володимир Шевчук з красвого собору св. Івана Хрестителя, о. прот. Роберт Андерсон, о. д-р Андрій Чировський, директор Інституту Шептицького, та о. диякон Іван Нагачевський. Після панахиди пластова станиця відбула короткий апель, а відтак Олександра Гаврилюк з Монтреалю виголосила слово, присвячене відкриттю виставки. Представлено громаді нову секретарку інституту Марію Гентош.

Над виготовленням виставки працювали: Зенон і Олександра Гаврилюк — організійна праця; Зенон Гаврилюк — мистецьке розміщення панелів; Михайло Коц — технічний дорадник; Товариство Просвіта й Українська Католицька Парафія св. Василя Великого в Ляшин-Патрони.

Попереднього вечора Інститут ім. Митрополита Шептицького влаштувала доповідь докторанта Бориса Гудзяка з Гарвардського Університету під назвою „Київська Церква й Константинопільська Патріярхія напередодні Берестейської Унії".

## *Польський...*

*(Закінчення зі стор. 1)*

покоління українців, що тепер масово виїздять у цю змінену політично Україну та віднаходять себе там, як у справжній батьківщині. Туди, як пише він, „тягне" молодих професіоналістів, які хочуть своїм знанням допомогти відродженню України. Як приклад він цитує Оксану Куровицьку, дочку Ярослава, що як фахова економістка, яка працювала в адміністрації міста Ню Йорк, тепер перебуває вже майже рік в Україні, де навчає економії в Івано-Франківському, у Львові і Києві.

Цілий цей обширний репортаж написаний у незвичайно прихильному і теплому тоні для українців і дає дуже добру і правильну картину життя української громади в метрополії світу та її наполегливих старань втримати свою національну окремішність, що тепер, після майже півсторіччя при нагоду в проголошенні незалежности України.

## *Ми — діти однієї матері*

*(Закінчення зі стор. 2)*

Ваше цілюще слово з-за високих, колючих кордонів імперії було тим неперервним струменем живої, гарячої крови, який поступово, клітина за клітиною, реанімував відмираючу свідомість мого великого, милосердного і працьовитого народу.

Піднявшись на повен зріст, мій відроджений з попелу народ, як „хазяїн домовитий", з мудрою, статечною гідністю сказав своє останнє слово: „Так — незалежній, соборній Україні!" І ввесь світ визнав це „Так", як незаперечний акт волевиявлення народу.

*Колинебудь повернешся і ти,*
*Як птах, що крила стер над океаном,*
*І втомлено впадеш мені до ніг,*
*І я по голосу тебе впізнаю.*

*До зойку, що з моїх злетить долонь,*
*Притулишся розгубленим обличчям,*
*І відсахнутися від кляття*
*Пекучого твого — я не посмію.*

*Лиш покажу те місце, де колись*
*Твій отчий дім, тебе не дочекавшись,*
*Од старости ввійшов поволі в землю.*

*Спинятимуться люди край дороги,*
*Щоб оддалік дивитися на тебе*
*З відвертою цікавістю дітей.*

## *Л. та І. Жук...*

*(Закінчення зі стор. 2)*

*Іриней та Люба Жук і Микола Колесса — визначний український композитор і диригент — в працівні композитора у Львові.*

Як бачимо, дует Жуків здійснює важливу місію, виконуючи твори маловідомих в Україні композиторів. Їм вдалося захопити і полонити винятково вибагливу публіку Малої залі консерваторії, в якому вирує концертне життя і постійно виступають і виступали видатні музики з цілого світу.

Успіх супроводжував обдарованих піяністів і в їх гастрольних виступах в таких музичних центрах України, як Харків і Львів.

Тому хочеться побажати талановитому дуетові, як і усім музикам, які брали участь у „Київ Музик Фесті—91" великих творчих успіхів та злетів, а українському музичному фестивалеві — всесвітнього визнання і подальшого розширення горизонтів.

## *Небезпечна...*

*(Закінчення зі стор. 2)*

ніколи нею не буде. Вона стане частиною західнього світу, не самого важного, десь на рівні Бразилії. Ми все ж таки дуже погано пристосовані до цього світу, ми інакші не тільки тим, що ми продукт совєтської системи, але й тому, що ми росіяни. Але де подітися! Розпад Союзу неминучий, а тому бажаний. Україна мусить бути ядерною державою. Чому? Просто. Ядерна зброя охолодить голови не тільки Жириновському, але й примусить російських політиків зайнятися справою, а не тільки „утихомируванням" „малоросів" й інших „бунтів".

За ці три тижні після написання статті багато змінилося. Головні російські політики першими визнали Україну як самостійну державу і заключили з нею угоду Співдружности Незалежних Держав на рівних правах. Одначе, ще довго написати історію України російською мовою і розповсюдити її в Росії заслуговує на увагу, бо ще багато часу пройде, коли російська спільнота прийме „малоросів" за окрему націю. Одна з причин чому ні — це необізнаність з українською історією.

(З Архіву Українського Дослідного і Документаційного Центру).

**СЕНСАЦІЙНОЮ ПОДІЄЮ** на зустрічі членів організації Ісламська конференція на вищому рівні в Дакрі стала схвалена нею кінцева декларація. Вперше за 10 років лідери 45 мусулманських держав не ввели до тексту декларації заклику до джігаду — священної війни проти Ізраїля. Щоправда, коференція виступила проти скасування резолюції ООН з 1975 року, в якій сіонізм прирівнювався до расизму.



У ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
мого дорогого і ніколи незабутнього
МУЖА

бл. п.

**ІВАНА БАШЛЯКА**

**СВЯТА ЛІТУРГІЯ**
**за душу покійного**

відправиться
9-го січня 1992 р. о год. 7:45 ранком
Просимо родину і приятелів прийти
до української католицької церкви
св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.
при Сенфорд авеню

ЄВГЕНІЯ БАШЛЯК
і дочка ОЛЬГА

Ділимося сумною вісткою
з родиною, приятелями і знайомими,
що дня 14-го грудня 1991 р., несподівано
відійшов у вічність

бл. п.

**Володимир Притоцький**

народжений 18-го листопада 1908 р. у Волі Зарчицькій коло Лежайська, учасник Першої Дивізії Галичина Української Національної Армії.

ПАРАСТАС відправлено 16-го грудня 1991 р., а ПАНАХИДУ 17-го грудня у заведенні Петра Каппи в Чикаґо, Ілл.

ПОХОРОН відбувся в середу, 18-го грудня 1991 р. з катедри св. о. Николая на цвинтар св. о. Николая в Чикаґо, Ілл.

Безмежним горем прибиті:

дружина — ІВАННА з МЕНЦІНСЬКИХ
шваґерка — МИХАЙЛИНА ПРИТОЦЬКА
з дітьми і внуками в Польщі
шваґерка — АЛЕКСАНДРА БОРОДАЙКО
з чоловіком КОРНЕЛЕМ і дітьми
шваґер — ОРЕСТ МЕНЦІНСЬКИЙ
з дружиною СВЯТОСЛАВОЮ, дітьми і внуками
ближча і дальша родина в Америці, Канаді, Польщі й Україні

З глибоким жалем повідомляємо
рідних, приятелів і знайомих, що в ранніх годинах,
в суботу, 14-го грудня 1991 р. відійшов у вічність
на 88-му році життя

наш найдорожчий

ВУЙКО

бл. п. мґр права

**ОСИП ЯНКЕВИЧ**

ПОХОРОН відбувся в середу, 18-го грудня 1991 р. о год. 9:30 ранку з церкви св. о. Миколая, а опісля на український католицький цвинтар св. Марії на Факс Чейсі, Па.

Про молитви за душу покійного просять:

сестрінки —
ОЛЬГА СЕРЕДА
ЕММА ПОСЛУШНА
племінники —
ОЛЕГ ПОСЛУШНИЙ з дружиною РІТОЮ
АВРЕЛІЯ СЛЮСАРЧУК з мужем ЮРІЄМ та сином БОРИСОМ
БОРИС ПОСЛУШНИЙ з дружиною ГАЛИНОЮ та синами ОРЕСТОМ і АНДРІЄМ

———

Замість тризни, в пам'ять покійного, родина зложила:

250 дол. — на церкву св. о. Миколая
250 дол. — на Пласт в Україні
100 дол. — на Українське Патріярхальне Товариство
25 дол. — на Сестер при церкві св. о. Миколая

Дирекція
**УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ АМЕРИКИ**
в Ню Йорку

ділиться сумною вісткою з членами та українською громадою,
що в п'ятницю, 20-го грудня 1991 р. відійшла у вічність

бл. п.

**ЛІДІЯ САВОЙКА**

віце-президент УІА, голова Комітетів Громадських Зв'язків і Научних Програм Інституту, довголітній директор і надрадник Католицької Правної Імігpаційної Служби, кол. президент Нюйоркського Злученого Комітету для Іміґрації і Натуралізації, голова Об'єднання Сеньйорів „Самопоміч" в Ню Йорку, почесний доктор права і активний громадський діяч.

———

Горем прибитій сестрі Вірі та родині складаємо найсердечніші співчуття.

# УГОДА

## про створення Співдружности незалежности держав

8-го і 9-го грудня президент України Л. Кравчук, президент Росії (РСФСР) Б. Єльцін і голова Верховної Ради Білорусі В. Шушкевич на зустрічі в білоруському урядовому будинку в сільській місцевості домовилися про створення Співдружности трьох слов'янських незалежних держав. Нижче подаємо зміст Угоди про створення Співдружности незалежних держав і зміни, які внесла до неї Верховна Рада України.

Ми, республіка Білорусь, Російська Федерація (РСФСР), Украіна, як держави — засновники Союзу ССР, що підписали Союзний договір 1922 року, далі іменовані Високими Договірними Сторонами, констатуємо, що Союз ССР як суб'єкт міжнародного права і геополітична реальність припиняє своє існування.

Ґрунтуючись на історичній спільності наших народів і зв'язках, які склались між ними, враховуючи двосторонні договори, укладені між Високими Договірними Сторонами, прагнучи побудувати демократичні правові держави маючи намір розвивати свої відносини на основі взаємного суверенітету, невід'ємного права на самовизначення, принципів рівноправности і невтручання у внутрішні справи, відмови від застосування сили, економічних чи будь-яких інших методів тиску, вреґулювання спірних проблем погоджувальними засобами, інших загальновизнаних принципів і норм міжнародного права, вважаючи, що подальший розвиток і зміцнення відносин дружби, добросусідства та взаємовигідного співробітництва між нашими державами відповідають корінним національним інтересамх народів і служать справі миру та безпеки, підтверджуючи свою вірність цілям і принципам Статуту Організації Об'єднаних Націй, Гельсінкського заключного акту та інших документів наради з питань безпеки і співробітництва в Европі, зобов'язуючись додержувати загальновизнаних міжнародних норм про права людини і народів, домовились про таке:

Стаття 1. Високі Договірні Сторони утворюють співдружність незалежних держав.

Стаття 2. Високі договірні сторони ґарантують своїм громадянам незалежно від їх національности або інших відмінностей рівні права і свободи. Кожна з Високих Договірних Сторін ґарантує громадянам інших сторін, а також особам без громадянства, які проживають на її території, незалежно від їх національної приналежности чи інших відмінностей, громадянські, політичні, соціяльні, економічні та культурні права і свободи відповідно до загальновизнаних міжнародних норм про права людини.

Стаття3. Високі Договірні Сторони, бажаючи сприяти вираженню, збереженню і розвиткові етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутности національних меншин, які населяють їх території, і унікальних етнокультурних реґіонів, що склалися, беруть їх під свій захист.

Стаття 4. Високі Договірні Сторони розвиватимуть рівноправне і взаємовигідне співробітництво своїх народів і держав у галузі політики, економіки, культури, освіти, охорони здородв'я, охорони навколишнього середовища, науки, торгівлі, в гуманітарній та інших галузях, сприятимуть широкому інформаційному обмінові, сумлінно і неухильно додержуватимуть взаємних зобов'язань. Сторони вважають за необхідне укласти угоди про співробітництвом в зазначених галузях.

Стаття 5. Високі договірні сторони визнають і поважають територіяльну цілісність одна одної і недоторканість існуючих кордонів у рамках співдружности. Вони ґарантують відкритість кордонів, свободу пересування громадян і передачі інформації у рамках співдружности.

Стаття 6. Держави-члени співдружности співробітничатимуть у забезпеченні міжнародного миру та безпеки, здійснені ефективних заходів скорочення озброєнь і воєнних витрат. Вони прагнуть до ліквідації всіх ядерних озброєнь, загального і повного роззброєння під суворим міжнародним контролем. Сторони поважатимуть прагнення одна одної до досягнення статусу без'ядерної зони і невтральної держави. Держави-члени співдружности зберігатимуть і підтримуватимуть під об'єднаним командуванням спільний воєнно-стратегічний простір, включаючи єдиний контроль над ядерною зброєю, порядок здійснення якого реґулюється спеціяльною угодою. Вони також спільно ґарантують необхідні умови розміщення, функціонування, матеріяльного і соціяльного забезпечення стратегічних збройних сил. Сторони зобов'язуються проводити погоджену політику з питань соціяльного захисту і пенсійного забезпечення військовослужбовців та їх сімей.

Стаття 7. Високі Договірні Сторони визнають, що до сфери їх спільної діяльности, яка реалізується на рівноправній основі через спільні координуючі інститути співдружности, належать:

— координація зовнішньополітичної діяльности;

— співробітництво у формуванні і розвитку спільного економічного простору, загальноевропейського і евразійського ринків, у галузі митної політики;

— співробітництво в розвитку систем транспорту і зв'язку;

— співробітництво в галузі охорони навколишнього середовища, участь у створенні всеосяжної міжнародної системи екологічної безпеки;

— питання міґраційної політики;

— боротьба з організованою злочинністю.

Стаття 8. Сторони усвідомлюють плянетарний характер чорнобильської катастрофи і зобов'язуються об'єднати і координувати свої зусилля по мінімізації та подоланню її наслідків. Вони домовилися укласти з цією метою спеціяльну угоду, яка враховуватиме тяжкість наслідків катастрофи.

Стаття 9. Спори щодо тлумачення і застосування норм цієї угоди підлягають вирішенню шляхом переговорів між відповідними органами, а при потребі — на рівні глав урядів і держав.

Стаття 10. Кожна з Високих Договірних Сторін залишає за собою право припинити дію цієї угоди або окремих її статтей, повідомивши про це учасників угоди за рік. Положення цієї угоди можуть бути доповнені або змінені за взаємною згодою Високих Договірних Сторін.

Стаття 11. З моменту підписання цієї угоди на території держав, які її підписали, не допускається застосування норм третіх держав, у тому числі колишнього Союзу ССР.

Стаття 12. Високі Договірні Сторони ґарантують виконання міжнародних зобов'язань, що випливають для них з договорів і угод колишнього Союзу ССР.

Стаття 13. Ця угода не зачіпає зобов'язань Високих Договірних Сторін щодо третіх держав. Ця угода відкрита для приєднання всіх держав—членів колишнього Союзу ССР, а також для інших держав, які поділяють цілі і принципи цієї угоди.

Стаття 14. Офіційним місцем перебування координуючих органів співдружности є місто Мінськ. Діяльність органів колишнього Союзу ССР на територіях держав—членів співдружности припиняється.

Укладено в місті Мінську 8-го грудня 1991 року в трьох примірниках кожний білоруською, російською і українською мовами, при чому три тексти мають однакову силу.

За республіку Білорусь
**В. Шушкевич**
**В. Кебич**

За СРФСР
**Б. Єльцин**
**Г. Бурбуліс**

За Україну
**Л. Кравчук**
**В. Фокін**

### ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ДО УГОДИ ПРО СТВОРЕННЯ СПІВДРУЖНОСТИ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ, ПІДПИСАНОЇ В ІМЕНІ УКРАЇНИ 8-го ГРУДНЯ 1991 РОКУ В МІНСЬКУ

1. Згідно зі статтею 3, кожна з Високих Договірних Сторін, бажаючи сприяти вираженню, збереженню і розвиткові етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності національних меншостей, які населяють її території, і унікальних етнокультурних регіонів, що склалися, бере їх під свій захист.

2. згідно зі статтею 5 Угоди, Високі Договірні Сторони визнають і поважають територіяльну цілісність одна одної і недоторканність існуючих між ними державних кордонів.

Вони гарантують на взаємній основі відкритість існуючих між ними державних кордонів для безперешкодних контактів їхніх громадян і передачі інформації в рамках Співдружности і з цією метою найближчим часом вироблять відповідну правову базу.

3) згідно з статтею 6, Держави — члени Співдружності, реформуючи розташовані на їхніх територіях угрупування збройних сил колоніяльного Союзу ССР і створюючи на їх базі власні Збройні сили, співробітничатимуть у забезпеченні міжнародного миру та безпеки, здійсненні ефективних заходів щодо скорочення озброєнь і воєнних витрат. Вони прагнуть до ліквідації всіх ядерних озброєнь, загального і повного роззброєння під суворим міжнародним контролем.

Сторони поважатимуть прагнення учасників Угоди, які бажають набути статусу без'ядерної чи нейтральної держави.

До повного зниження ядерної зброї на їх територіях Держави — члени Співдружности зберігатимуть і підтримуватимуть під об'єднаним командуванням спільний воєнно-стратегічний простір і єдиний контроль над ядерною зброєю, порядок здійснення якого регулюється спеціяльною угодою. Дія цього положення припиняється відносно тієї з Сторін, на території якої буде знищена ядерна зброя у відповідності з міжнародною угодою і під міжнародним контролем.

Вони також спільно гарантують необхідні умови розміщення, функціонування, матеріяльного і соціяльного забезпечення стратегічних збройних сил.

Сторони зобов'язуються проводити погоджену політику з питань соціяльного захисту і пенсійного забезпечення військовослужбовців та їхніх сімей.

4) згідно з статтею 7 Угоди, Високі Договірні Сторони визнають, що до сфер їх співробітництва, яке реалізується на рівноправній основі через координуючі інститути Співдружности, належать

— консультації в галузі зовнішньої політики;

— розвиток спільноекономічного простору, участь у загальноевропейському та евразійському ринках, митна політика;

— розвиток власних систем транспорту і зв'язку;

— охорона навколишнього середовища, участь у створенні всеосяжної міжнародної системи екологічної безпеки;

— боротьба з організованою злочинністю.

Координаційні інститути створюються на паритетній основі і їх рекомендації приймаються консенсусом.

5) згідно з статтею 9, спори щодо тлумачення і застосування норм цієї Угоди підлягають вирішенню шляхом міжнародного права.

6) згідно з статтею 10, кожна з Високих Договірних Сторін залишає за собою право призупинити або припинити дію цієї Угоди або окремих її статтей, повідомивши про це учасників Угоди за рік.

Положення цієї Угоди можуть бути доповнені або змінені за взаємною згодою Високих Договірних Сторін.

7) стаття 11 Угоди тавтологічна і підлягає вилученню.

8) згідно з статтею 12, Високі Договірні Сторони гарантують виконання, відповідно до їх національного законодавства, міжнародних зобов'язань, що випливають для них з договорів колишнього Союзу ССР.

9) ця Угода підлягає ратифікації і набирає чинности з моменту обміну ратифікаційними грамотами. Обмін ратифікаційними грамотами відбудеться в м. Мінську. Депозитарієм Угоди буде Уряд Республіки Білорусь.

10) до абзаца і преамбули після слів „Союз ССР як" вставити слово „держава".

11) до абзаца 3 преамбули після слова „побудувати" вставити слово „незалежність".

12) до абзаца 4 преамбули після слів „внутрішні справи" вставити слова „територіяльної цілісности" та „недоторканости кордонів".

Голова Верховної Ради України
**І. Плющ**
м. Київ
10-го грудня 1991 року

Приймаючи до уваги важливість для долі України змісту Угоди, підписаної в Мінську, пропонуються до Застережень, які вже прийняла Верховна Рада України, внести ще одне застереження:

1. Змінити назву Угоди, виключивши слово „створення" і слово „Співдружність" писати з малої літери. Заголовок має читатись так: „Угода про співдружність незалежних Держав".

2 Відповідно до цього змінити § 1:

Високі Договірні Сторони приймають рішення про співдружність незалежних Держав.

3. Стаття 6 починається зі слів „Високі Договірні Сторони, замість „Держави — члени Співдружности".

4. Третій абзац статті 6 починається зі слів „Високі Договорні Сторони", замість „Держави — члени Співдружності".

Прийнято Верховною Радою України
12-го грудня 1992 року.























# ПОВІДОМЛЕННЯ
## Членам і Відділам УНСоюзу

Повідомляємо Членів і Відділи УНСоюзу, що з уваги на закінчення року, Головна Канцелярія УНСоюзу мусить замкнути рахунки та здепонувати у банках гроші, одержані від Відділів.

## НЕ ПІЗНІШЕ, ЯК ВПОЛУДНЕ 31-го ГРУДНЯ 1991 року

Гроші, прислані пізніше вже не зможуть бути зачислені на 1991 рік. З уваги на це, закликаємо всіх Членів УНСоюзу заплатити вкладки, платні в цьому місяці, якнайскорше, а всі Відділи УНСоюзу вислати розчислення і гроші так скоро, щоб вони наспіли до Головної Канцелярії не пізніше як у ВІВТОРОК, 31-го ГРУДНЯ 1991 року до полудня.

Звертається увагу на те, що Відділи, які спізняться з присилкою вкладок, будуть подані як довжники в річному звіті.

Головна Канцелярія УНС